

ایذه شهر کتیه های سنگی



چغامیش،ردپای نخستین گام های تمدن



«گروه فرهنگی سر آغاز - شاهین یوسفی
بی تردید یکی از کهن ترین مکان های باستانی ایران زمین چغامیش در استان خوزستان است

که با آثار و نشانه های شهر نشینی و تمدن در دوره های مختلف، هم ی دوستداران تاریخ باستان را شگفت زده کرده است.

*** به گزارش سر آغاز :** ایذه از شهرهای بختیاری‌نشین خوزستان در جنوب غرب ایران است که پیشینه تاریخی آن بنا بر وجود آثار و سنگ‌نوشته‌های باستانی به دوران عیلامیان باز می‌گردد. کتیبه‌های به جا مانده در دشت ایذه به عنوان آثار مکتوب در بخش‌های مختلفی از کولفرح و دیگر مناطق قرار

است که پیشینه تاریخی آن بنا بر وجود آثار و سنگ‌نوشته‌های باستانی به دوران عیلامیان باز می‌گردد. کتیبه‌های به جا مانده در دشت ایذه به عنوان آثار مکتوب در بخش‌های مختلفی از کولفرح و دیگر مناطق قرار دارد که قدمت آنها به ۲۷۰۰ سال پیش برمی گردد. عکاس علی معرف

۷ میراث فرهنگی
دوشنبه ۴ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۲
سال دوازدهم
شماره۱۶۲۸



و عبارتی نخستین لوح شناخته شده در حوزه موسیقی می‌دانند. مَهرها و السواح گَلیـن بسیاری از چغامیش بدست آمده که بصورت زیبا و گویایی ترسیم و تصویرسازی شده اند مانند مَهری که یک چوپان، چهارپایان و ظرف هایی بشکل طبیعی و قابل درکی روی آن بوضوح پیداست و لوح دیگری که نقش دو بانو در آن دیده می‌شود که یکی در حال زدن مشکی دو دهنه و دیگری مشغول ریسندگی است.

تعداد زیادی از مَهرها والواح کشف شده در این مکان باستانی به امور نظامی اختصاص دارد، بطوریکه صحنه های نبرد و حرکت و قدم زدن یکپارچه سربازان و تصاویر تیراندازی بشکل منظم در صحنه جنگ را با ظرافت های خاص روی آنها ترسیم کرده اند و به عقیده ی باستان شناسان، به لحاظ قدمت، در دنیا کم نظیر و حتا یی مانند است. محوطه ی باستانی چغامیش پیش از پیدایش و اختراع خط در اوج و مرکزیت کثابت وفرهنگ نوشتاری قرارداشته و آثار سفالی فراوان آنجا موبید این مهم می باشد که پیش از شکوفایی تمدن شوش، در چغامیش، شهرنشینی، موسیقی، دریانوردی، صنعت، معماری، اقتصاد، کشاورزی و بهروری از احشام پیشرفت های قابل توجهی داشته. حفظ این میراث گرانقدر که هیبت فرهنگی ایران و خوزستان را نمایان می‌کند وظیفه تک تک ایرانیان است.

است که نقوش، اشکال و تصاویری روی آنها نقش بسته است که گویای وضعیت و چگونگی تمدن، فرهنگ وصنت آن دوران می باشد. در میان مَهرهای بدست آمده، یک مَهر تصویر یک کشتی را نشان می دهد که یک سردار جنگ پیروزمندانه جلوی عده ای اسیر ایستاده و اسرا پیش پایش زانو زده اند و یک پرچم هلالی شکل و یک گاو نر هم در این مَهر گَلیـن مربوط به شش هزار سال قبل بخوبی نمایان است و تاریخ دانان این مَهر را یکی از اولین اسناد دریانوردی در جهان باستان می‌دانند. در مَهر گَلیـن دیگری که از محوطه ی باستانی چغامیش بدست آمده تصویر شگفت انگیز وخیره کننده ای از یک گروه نوازنده که در حال همنوازی هستند بچشم می خورد، در این بزم رامشگران، یا نیایش کنندگان، ساز های زهی، بادی و کوبه ای دیده می شود و آلات نوازندگی از قبیل چنگ، طبل یا تنبک، بوق یا شیپور در اشکال و تصاویر بطور واقعگرایانه ای تجسم یافته اند و یک نفر هم که با گذاشتن یک دست زیر گوشش، به سبک خوانندگان خاور میانه ای در حال آواز و یا دعا سر دادن است و سمت راست میزی قرار دارد که خوراکی روی آن است و شخصی که در حال پذیرایی است، گویا این مراسم بخشی از آیین و نیایش های آن برهه ی خاص بوده، باستانشناسان که در دهه ی شصت قرن بیستم نایل به این کشفیات شده اند برای این مَهر ارزش جهانی قایلند و آن را اولین سند

تامل است. در جلگه ای پهناور در بین رودخانه های پر آب دز و کارون تپه ای نسبتن بلند بهمراه چند تپه ی کوچک تر، منطقه ای باستانی به نام چغامیش را تشکیل می دهند. در جنوب این جلگه چغازنبیل و در غرب آن چغابوت واقع است و دشتی وسیع هم در میان این جلگه قرار دارد.

چغامیش در جنوب دزفول بین شوش و شوشتر می باشد، این تپه باستانی حدود پانزده هکتار و مربوط به هفت هزار سال پیش از میلاد است و شامل پانزده لایه از دوره های پیشین است که از بالا تا کف روی هم قرار گرفته اند، این تپه های پر ابهت و شکوهمند با طبقات و لایه هایی که حاوی تمدن های گوناگون است، به شمارگان ۴۸۷ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده اند.

این مکان سکونتگاه مردمی بوده که به کشاورزی و دامپروری روزگار می گذراندند، خط نوشته ها و آثارشان بر تن خشت ها و الواح بکار رفته در شهر مکشوفه آنها یافت شده است. کهن ترین سند مربوط به موسیقی و همنوازی خنیاگران و مدارکی که به دریانوردی ارتباط دارد، حاکی از این است که این محل یک اثر جهانی بشمار رفته و دارای اهمیت بین المللی است.

ازجمله آثار باستانی فراوانی که از این محوطه ارزشمند بدست آمده مَهرهای گَلیـن متعددی

اجرای طرح ساماندهی محوطه‌های تاریخی «اشکفت‌سلمان» و «کول‌فرح»

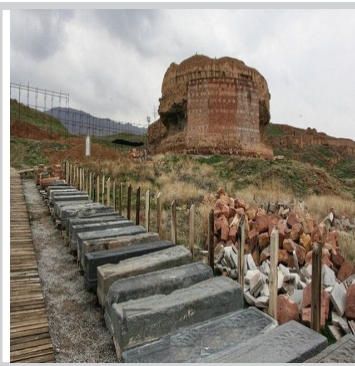
محوطه کلیدی دشت ایذه (اشکفت‌سلمان و کول فرح)، از جمله طرح‌های تأثیرگذاری است که توسط پایگاه میراث‌فرهنگی آياپير تهیه شده و با پشتیبانی‌های مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خوزستان اعتبارات آن تصویب و تخصیص داده شده است. فرجی با اشاره به این موضوع که این طرح به رفع ایرادات موجود، تعمیرات گابیون‌بندی و اصلاح آن با روش علمی، نصب دوربین‌های مداربسته مجهز به سیستم بی‌سیم، تأمین روشنایی، تعمیرات سرویس بهداشتی، اصلاح سیستم

آب‌رسانی و برق با اعتباری بالغ بر پنج میلیارد ریال خواهد پرداخت، افزود: پیمانکار مربوط مشخص شده است و با نظارت کامل پایگاه میراث‌فرهنگی آياپير طی روزهای آتی وارد فاز اجرایی خواهد شد. همچنین طرح ساماندهی و شرح خدمات چند محوطه دیگر برای بررسی و تأمین‌اعتبار به معاونت میراث‌فرهنگی استان ارسال شده است که باتوجه به حسن ظن سرپرست معاونت میراث‌فرهنگی استان، امید است با پیگیری‌های بعدی اعتبارات لازم برای اجرای طرح‌ها، تأمین شود.

«مهمان‌خانه روستای قره جه محمد مرند»، «حمام مققان» و «مقبره پیرسلطان هوراند» از جمله آثاری هستند که باید در سال ۱۴۰۲ به ثبت برسند.

معاون میراث‌فرهنگی آذربایجان شرقی ادامه داد: آیین‌ها و آداب و رسوم در حوزه مردم‌شناسی استان، هنر مکتب تبریز، فنون تهیه و کاشت سبزی در اراضی حکم‌آباد تبریز و مکتب موسیقی تبریز از جمله آثار ناملموسی هستند که امسال در اولویت ثبت قرار دارند. همچنین قصد داریم درختان کهنسال و آبشارهای شناسایی شده در سطح استان را به عنوان میراث طبیعی آذربایجان شرقی به ثبت برسانیم.

اسب سنگی ورزقان از جمله آثار منقولی هستند که امسال ثبت ملی می‌شوند. نواداد همچنین گفت: در حوزه آثار غیرمنقول، بناهای واجد ارزشی در بافت مطالعه شده شهرهای تبریز و مراغه، «خانه توکلی آسکو»، «خانه افتخاری خسروشاه» و «خانه ابوالقاسم جوان»، «خانه ارزرومی»، «خانه جورابچیان»، «خانه آتشیار»، «حمام خان». «قبرستان امامیه»، «مسجد حسن درزی» در تبریز، «کاروانسرای روستای لار» در شیبستر،



از جمله آثار بناهایی هستند که قصد داریم امسال اقدامات مرمتی در آن‌ها انجام دهیم.